

Sygn. akt II UK 140/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Jerzy Kwaśniewski

w sprawie z wniosku B. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 grudnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 13 października 2009 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 13 października 2009 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy B. W. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę, uznając, że wnioskodawca nie wykazał okresu co

najmniej 10 lat pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, a tym samym nie spełnił warunku do uzyskania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którymi wnioskodawca (urodzony 24 lipca 1953 r.), wykazał łączny staż pracy wynoszący 25 lat 11 miesięcy i 16 dni. W tym czasie pracował przez okres 9 lat i 2 dni w Zakładzie Wyrobów Azbestowych „G.”, w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie B, dział IV, pkt 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego (...), tj. bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, co było niesporne w sprawie. Ponadto od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. pracował w tych samych zakładach, w wydziale S. Wydział ten zajmował się produkcją i przetwarzaniem gumy, a w skład materiałów tam używanych nie wchodził azbest. Pracodawca za ten okres wystawił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych na podstawie wykazu „A”, dział VII, pkt 9 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego (...), tj. prace wykonywane w zakładach przetwarzających azbest. W uzasadnieniu wyroku, sąd drugiej instancji wskazał, że okresu pracy wnioskodawcy od 1 czerwca 1975 r. do 30 czerwca 1976 r. nie można zaliczyć do pracy wykonywanej bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, wymienionej w wykazie B, dział IV, pkt 1 wskazanego powyżej rozporządzenia. W tej sytuacji trafnie Sąd uznał, że wnioskodawca nie wykazał co najmniej 10 lat pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, a tym samym nie spełnił jednego z koniecznych warunków do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca nie spełniał również przesłanek do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym o 5 lat, ponieważ w dniu wydania zaskarżonej decyzji nie ukończył 60 roku życia oraz nie wykazał łącznie co najmniej 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymienionych w wykazach A i B.

Wyrok ten zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając naruszenie prawa materialnego – § 1 ust. 1 i 2 oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez przyjęcie, że praca „wykonywana przez powoda w otoczeniu przetwórstwa azbestu nie jest pracą wymienioną w wykazie B dział IV pkt 1 rozporządzenia”, wniósł „o uchylenie zaskarżonego wyroku, jak również poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania”. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniósł, iż wnioskodawca pracując w okresie od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. na wydziale S. zajmującym się produkcją i przetwarzaniem gumy, usytuowanym w tych samych budynkach co reszta zakładu, przebywał na terenie zakładu produkującego i przetwarzającego azbest, narażony na wszystkie negatywne oddziaływania tego produktu, bez względu na zakres jego styczności - jako pracownika - z wyrobami azbestowymi, co uzasadnia zaliczenie tego okresu do pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw. Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (tak jak w rozpoznawanej sprawie) – bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny. Oznacza to, m.in., że wiążące jest ustalenie, że w okresie od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. wnioskodawca pracował w Zakładzie Wyrobów Azbestowych „G.”, w wydziale S. położonym co prawda w tych samych budynkach co reszta zakładu, ale przy pracach związanych z produkcją i przetwarzaniem gumy, a w skład materiałów w nim używanych nie wchodził azbest.

Podstawą prawną żądania emerytury w wieku niższym niż wiek 65 lat wymagany dla mężczyzn, jest w przypadku wnioskodawcy art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych, który uprawniał ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., będących pracownikami, o których mowa w ust. 2 - 3, zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do otrzymania emerytury w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, odsyłając do przepisów dotychczasowych co do określenia wieku emerytalnego, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury (art. 32 ust. 4). Przepisami dotychczasowymi w rozumieniu tego przepisu są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. W wyroku z dnia 25 października 2010 r., II UK 215/09 (niepublikowany), Sąd Najwyższy przyjął, że zawarte w art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odesłanie do przepisów dotychczasowych, sankcjonujących obowiązywanie rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, można odnosić tylko do tych przepisów rozporządzenia, które regulują materię określoną w przepisie ustawy, a więc wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk, oraz warunki, na jakich osobom wykonującym te prace przysługuje prawo do emerytury.

W myśl § 2 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym okresy tak wykonywanej pracy, stwierdza pracodawca, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy.

W rozpoznawanej sprawie nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca ukończył 55 rok życia oraz legitymował się ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy okres zatrudnienia od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., kwalifikowany przez pracodawcę jako praca w warunkach szczególnych, wymieniona w wykazie A, dział VII, pkt 9 („w zakładach przetwarzających azbest”), winien być zaliczony do okresów pracy wymienionych w dziale IV wykazu B („bezpośrednio przy

przetwórstwie azbestu”) w związku z tym, że wydział S. zajmujący się produkcją i przetwarzaniem gumy, usytuowany był w tych samych budynkach co reszta zakładu, produkującego i przetwarzającego azbest, co narażało zatrudnionych tam pracowników na wszystkie negatywne oddziaływania tego produktu. Okres w którym wnioskodawca świadczył pracę na wydziale zajmującym się produkcją i przetwarzaniem gumy, został trafnie zakwalifikowany przez pracodawcę jako okres wykonywania pracy „w zakładach przetwarzających azbest” w związku z faktem, że zakład przetwórstwa gumy usytuowany był na terenie zakładu produkującego i przetwarzającego azbest, odróżniając ten okres od okresu, w którym prace wykonywane były „bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu” (por. także stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2009 r., I UK 218/09 (niepublikowany), według którego o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a nie przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnym charakterze lub warunkach).

Jak trafnie wskazały Sądy orzekające w sprawie, pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy potwierdzające okres zatrudnienia bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu w okresie wynoszącym 9 lat i 2 dni. Okres od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. został natomiast uznany przez pracodawcę za pracę w warunkach szczególnych, wymienioną w wykazie A, dział VII, pkt 9 - w zakładach przetwarzających azbest, mając na względzie fakt, że ustawodawca zróżnicował sytuację prawną pracowników, którzy pracowali bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu oraz pracowników, którzy mieli pośredni kontakt z azbestem, dając tym pierwszym możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę po ukończeniu 55 roku życia (w przypadku mężczyzn) przy założeniu, że w warunkach szczególnych przepracowali co najmniej 10 lat (§ 8 ust. 1 rozporządzenia), a tym drugim po ukończeniu 60 roku życia (w przypadku mężczyzn), pod warunkiem wykazania co najmniej 25-letniego okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych (§ 4 ust. 1 rozporządzenia). W przedstawionych okolicznościach sprawy brak podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca spełnił przesłanki niezbędne do uzyskania prawa do świadczenia określone w obu z powołanych powyżej przepisów. Nie można bowiem

w szczególności uznać - zgodnie z żądaniem wnioskodawcy - że okres od 1 czerwca 1975 r. do 30 czerwca 1976 r. było okresem pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Był to okres pracy, w którym skarżący miał jedynie pośredni kontakt z azbestem, co uzasadniało zakwalifikowanie tego okresu w sposób poczyniony przez pracodawcę. Brak podstaw, by podważać prawdziwość danych zawartych w świadectwach pracy. *Nota bene* prawdziwość danych w nich zawartych została również potwierdzona przez słuchanych w sprawie świadków. Tym samym okresu (od dnia 1 czerwca 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r.) nie można zaliczyć do pracy wykonywanej bezpośrednio przy wytwórstwie azbestu, wymienionej w wykazie B, dział IV, pkt 1 wskazanego powyżej rozporządzenia, stąd wnioskodawca nie wykazując co najmniej 10 lat pracy bezpośrednio przy wytwórstwie azbestu, nie spełnił warunków wymienionych w § 8 ust. 1 rozporządzenia, niezbędnych do uzyskania wcześniejszej emerytury.

Nie spełnił on również warunków do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym o 5 lat wieku emerytalnym, ponieważ w dniu wydania zaskarżonej decyzji nie ukończył 60 roku życia oraz nie wykazał łącznie co najmniej 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymienionych w wykazach A i B.

Z powyższych względów, gdy zarzuty skargi okazały się nieusprawiedliwione, należało orzec jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.